

Τοπική ιστορία και σχολείο: το παρελθόν δίπλα μας. Ανασυνθέτοντας τη Μεγάλη Εικόνα

Παρασκευή 26 Φεβρουαρίου 2021
Βασιλική Σακκά, τ. ΣΕΕ, Πρόεδρος
Ο.Ι.Ε.Ε.

Ιωάννα Δεκατρή, Υπεύθυνη
Πολιτιστικών Θεμάτων Γ ΔΔΕ
Αθήνας, Αντιπρόεδρος ΟΙΕΕ

Δίκτυο Σχολείων «Τα σχολεία αναζητούν την ιστορία
τους»

(αριθμός έγκρισης: Φ.1/ΔΝ/ 23296/Δ7/17/2/2020
Φ.1/ΔΝ/ 44717/175487/Δ7/23/12/2020)

ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ & ΔΙΑΣΕΥΣΗΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΙΟΤΗΡΟΦΟΡΑ

Τμήμα κινηματογράφου
σχολή καλών τεχνών α.π.θ.

ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΑΣΚΑΛΩΝ
Π.Ο.Ε.Δ.

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΑΡΧΙΤΕΣ
ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

Ομάδα Συντονιστικού ΟΠΙ
(Ομάδες Προφορικής Ιστορίας)

Τα σχολεία αναζητούν την ιστορία τους

Σύμπραξη σχολείων

αλφάβηταριο

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΟΝ

Περιφερειακή Δ/ση Π. & Δ. Εκπ/σης Δυτικής Ελλάδας 4ο
ΠΕΚΕΣ Αττικής
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπ/σης Ανατολικής & Δυτικής Θεσ/νίκης
Διεύθυνση Β/θμιας Εκπαίδευσης Αρκαδίας
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Διοδεκανήσου
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Εβρου

Διεύθυνση Β/θμιας Εκπαίδευσης Ευρυτανίας
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Ηλείας
Διεύθυνση Β/θμιας Εκπαίδευσης Ημαθίας
Διεύθυνση Β/θμιας Εκπαίδευσης Μαγνησίας
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Φθιώτιδος
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Χανίων
Διεύθυνση Α/θμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής

Τοπική ιστορία και σχολείο: το παρελθόν δίπλα μας

Ιωάννα Π. Δεκατρή

Φιλολόγος – Αρχαιολόγος, Μ.Α. στη Διδακτική Ιστορίας

Υπ. Δρ Φιλοσοφικής Σχολής ΕΚΠΑ

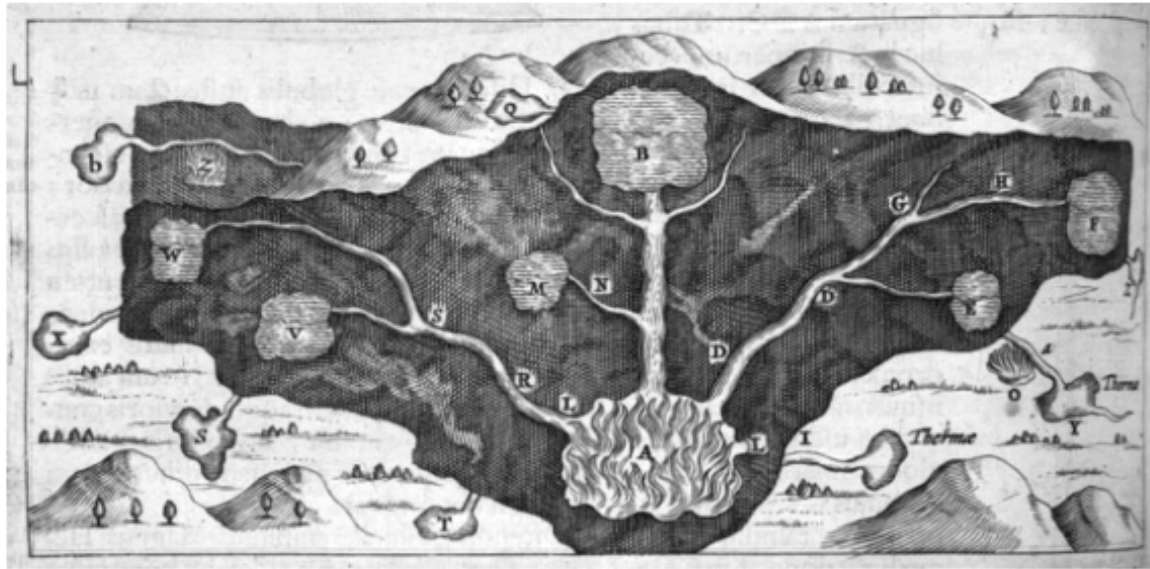
Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων Γ' Δ.Δ.Ε. Αθήνας

Το σχολείο μου ... στη συγχρονία & στη διαχρονία Χαρτογράφηση της φυσιογνωμίας του ...

ο τόπος μου,
η γειτονιά μου,
οι άνθρωποι,
οι μεταβολές,
οι τομές,
οι σταθερά σημεία αναφοράς,
τα σύμβολα ,
τα παλίμψηστα ,
οι επιτελέσεις
μνήμης/μνημόνευσης
οι (επανα)χρήσεις,
οι επανα)νοηματοδοτήσεις

Στρωματογραφία ταυτότητας σχολείου

Μάλιστα, δεν πρόκειται για απλή, γραμμική διαστρωμάτωση. Κάθε εποχή, συγκεκριμένοι όροι χρησιμοποιούνται με διαφορετικούς τρόπους σε διαφορετικές σφαίρες της κοινωνικής ζωής. Πρόκειται, δηλαδή, περισσότερο για δίκτυα σημασιών, παρά για σύμβολα που αντιστοιχούν σε διακριτά αντικείμενα. Συνεπώς, οι όροι χαρακτηρίζονται από πολυσημία όχι μόνο στη διαχρονία, αλλά και στη συγχρονία. Και αυτή η πολυσημία τους συνοδεύει και κατά την υιοθέτησή τους από την επιστήμη. Διαστρωμάτωση μέσα στη διαστρωμάτωση.

<https://digiscapes.org/2017/07/08/%CF%83%CF%84%CF%81%CF%89%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1/>

Γεωργία Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Πολιτιστική κληρονομιά – Εκφάνσεις

- **Υλική** – για παράδειγμα, κτίρια, μνημεία, τεχνουργήματα, ρούχα, έργα τέχνης, βιβλία, μηχανές, ιστορικές πόλεις, αρχαιολογικοί χώροι
- **Άυλη** – πρακτικές, (ανα)παραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις, δεξιότητες, καθώς και σχετικά μέσα, αντικείμενα και πολιτιστικοί χώροι, στα οποία αποδίδουμε αξία. Συμπεριλαμβάνονται η γλώσσα και οι προφορικές παραδόσεις, οι τέχνες του θεάματος, οι κοινωνικές πρακτικές και η παραδοσιακή χειροτεχνία
- **Φυσική** – τοπία, χλωρίδα και πανίδα – Αλληλεπίδραση με άλλες μορφές
- **Ψηφιακή** – πόροι που έχουν δημιουργηθεί σε ψηφιακή μορφή (για παράδειγμα, ψηφιακή τέχνη ή κινούμενα σχέδια) ή που έχουν ψηφιοποιηθεί για να διατηρηθούν (συμπεριλαμβανομένων κειμένων, εικόνων, βίντεο και αρχείων) **## Αποθετήρια- Αλληλεπίδρασης- Δυνατότητας Προσθήκης νέου Υλικού & Συνεργατικών Αρχείων (Δράσεις-Συνεργασίες Σχολείων/ Κοινοτήτων, π.χ. Προφορικής Ιστορίας..)**

Ιστορία

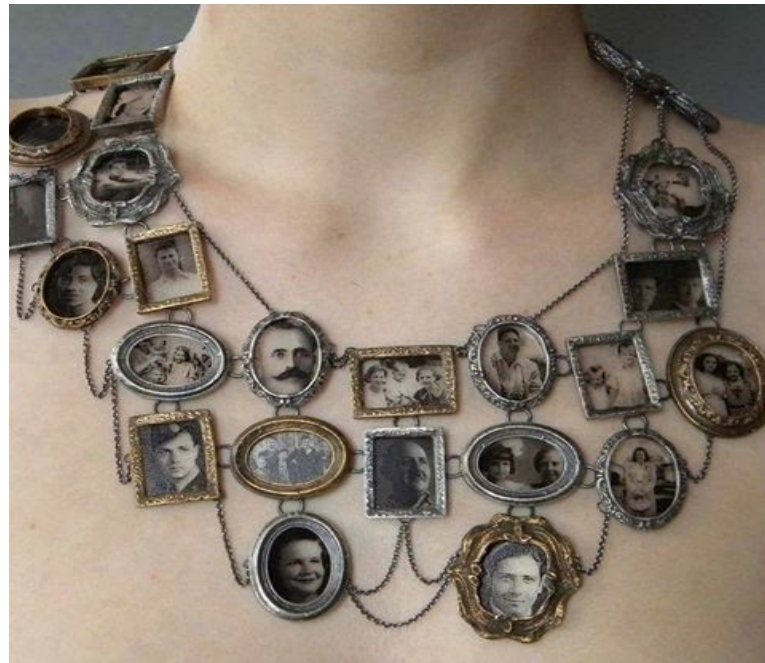
- Ακαδημαϊκή Ιστορία
- Σχολική Ιστορία
- Δημόσια Ιστορία

Δημόσια Ιστορία = Ό, τι υπάρχει γύρω μας σε επίπεδο «Κοινής Γνώμης»

- Δημοσιεύματα στα ΜΜΕ
- Ταινίες / Αναπαραστάσεις
- Μνημεία / Μουσειακές εκθέσεις
- Επετειακές Εκδηλώσεις
- Ιστοσελίδες / Blog
- Ονοματοδοσίες οδών

Διαφορά/ Διάλογος Ιστορίας και Μνήμης

Η Μνήμη δεν είναι Ιστορία Διαλέγεται με την Ιστορία

Μνήμη

- **Η μνήμη δεν είναι κλειστό σύστημα**, αλλά διασταυρώνεται, επαναπροσδιορίζεται, δυναμώνει μέσω της αλληλόδρασης με τις **άλλες μνήμες στο κοινωνικό περιβάλλον**, αλλά και με τη δυναμική της **λήθης**.
- **Ο τόπος μνήμης έχει διαμεσολαβητικό ρόλο στη μακρά διάρκεια.**
- Λειτουργεί συχνά ως **δρώσα μνήμη** => αποτέλεσμα των **ενεργημάτων μνήμης** που λαμβάνουν χώρα από τις **μνημονικές κοινότητες** => **Μετα-μνήμη**: μεταβίβαση **μνημών από γενιά σε γενιά.** (A. Assmann)
- Επιβίωση **στρωμάτων μνήμης** από γενιά σε γενιά (Δρουμπούκη 2014)

Α. Λιάκος, <http://eclass.uoa.gr/courses/ARCH240>

Αντι-μνήμη

Κυρίαρχη μνήμη

Τραυματική μνήμη

Διαιρεμένη μνήμη

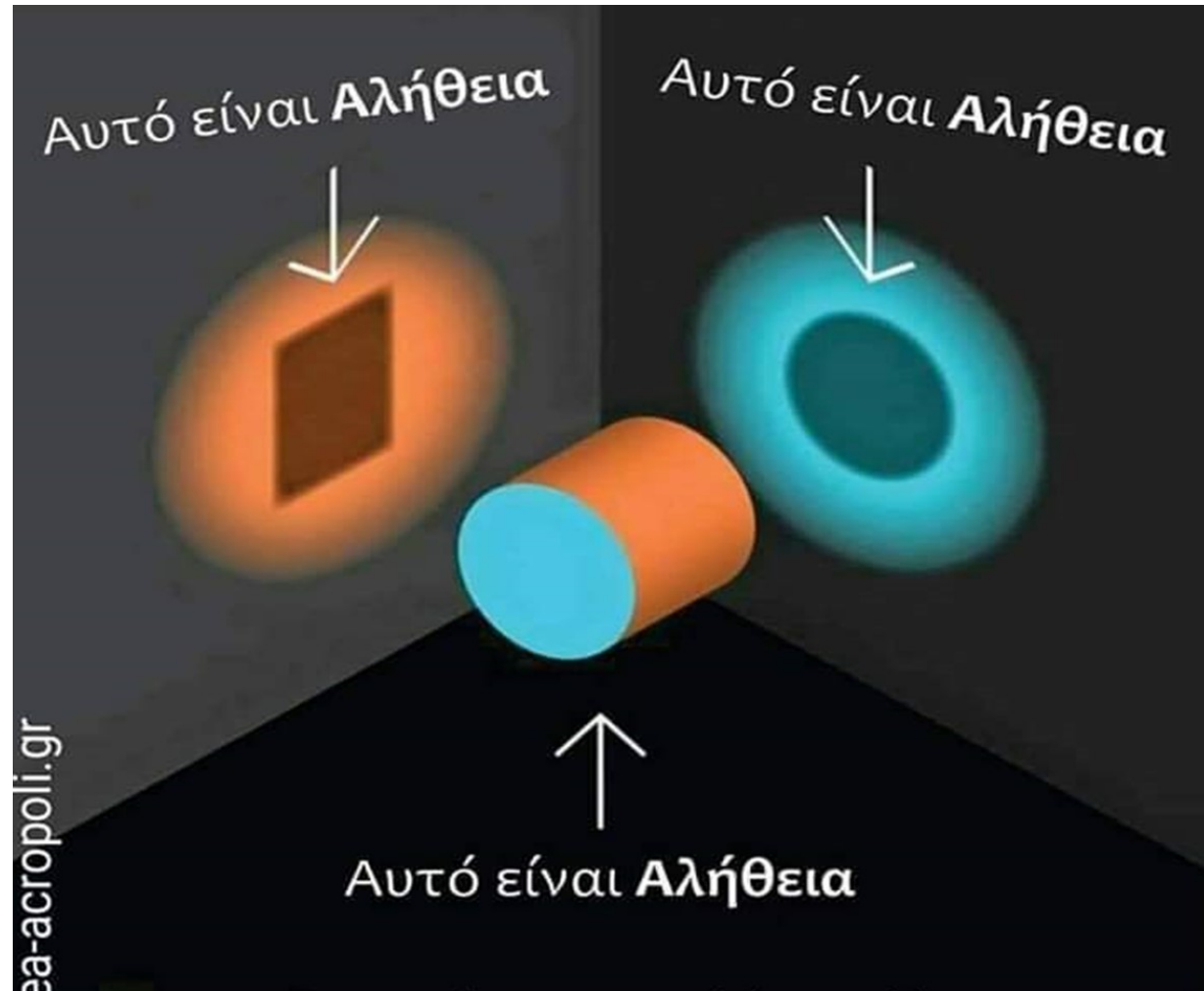
ΠΟΣΕΣ ΜΝΗΜΕΣ ΥΠΑΡΧΟΥΝ;

Δημόσια μνήμη

Πολιτισμική μνήμη

Συλλογική μνήμη

Μνήμη ≠ Ιστορία/Πολλαπλές Οπτικές

ΣΧΟΛΕΙΟ

Θεσμικό Πλαίσιο και «ρωγμές»

ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΕΝΤΟΣ Α.Π.Σ –Ω.Π.

- **Σύνταγμα:** « Σκοπός ...διάπλαση ελεύθερων και υπευθύνων πολιτών οι οποίοι οφείλουν να διαφυλάττουν το δημοκρατικό πολίτευμα και το Σύνταγμα»
- **ΔΕΠΠΣ – ΑΠΣ** Γνωστικών Αντικειμένων εντός Α.Π.Σ. - Ω.Π.- Εγκεκριμένη Ύλη Σχολικών Εγχειριδίων
- **Γυμνάσιο**
- **Λύκειο**

ΜΗ ΤΥΠΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΚΤΟΣ Α.Π.- Ω. Π. Β/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ :

- **Καινοτόμες Δράσεις =>** Πολιτιστικά, Περιβαλλοντικά Προγράμματα- Δράσεις , Αγωγής Υγείας, Σταδιοδρομίας , Ευρωπαϊκά Προγράμματα κ.ά
- **Σχολικές- Εκπαιδευτικές Επισκέψεις** (εντός ή εκτός εκπαιδευτικής δραστηριότητας/προγράμματος)
- **Εορτασμός Ιστορικών Επετείων/ Σχολικές Γιορτές**

Αφορμή

- κάτι το οικείο
- κάτι το εγγύς
σε επίπεδο προσωπικό, οικογενειακό,
τοπικό, ηλικιακό, συναισθηματικό
- Κάτι που να με αφορά, να αγγίζει, να
προβληματίζει
- Ερωτήματα – νησίδες τόπου, χρόνου,
θεματικές, εναλλακτικές οπτικές,
πολυπρισματικές, διαπολιτισμικές,
συμπεριληπτικές

ΓΙΑ ΜΙΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ:

Σημείο έναρξης:

Ο καθημερινός χρόνος,
ο οικείος χώρος των
παιδιών
το άμεσο παρελθόν

Ενδιάμεσοι σταθμοί:

Το προσωπικό παρελθόν
των παιδιών,
το οικογενειακό
παρελθόν των γονέων και
των παππούδων
(επιβάλλεται η θεματική
προσέγγιση)
το τοπικό παρελθόν

Επιστέγασμα:

Η μελέτη του
παρελθόντος του έθνους
και ολόκληρης της
ανθρωπότητας
(λαοί, πολιτισμοί,
ιστορικές περίοδοι στη
συγχρονικότητά τους)

Από την παρουσίαση της Β. Σακκά, ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ : Ο
ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΠΛΑ ΜΑΣ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, 2021.

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Πού; **Let's reWindow**

Ελλάδα
Τι βλέπεις από το παράθυρό σου;
Μια νέα εφαρμογή μάς καλεί να κοιτάξουμε έξω από τα παράθυρα και μας ωθεί να ανακαλύψουμε την ομορφιά σε όσα μέχρι εχθές φάνταζαν ανιαρά.

 Μερόπη Κοκκίνη
19.4.2020 | 11:15

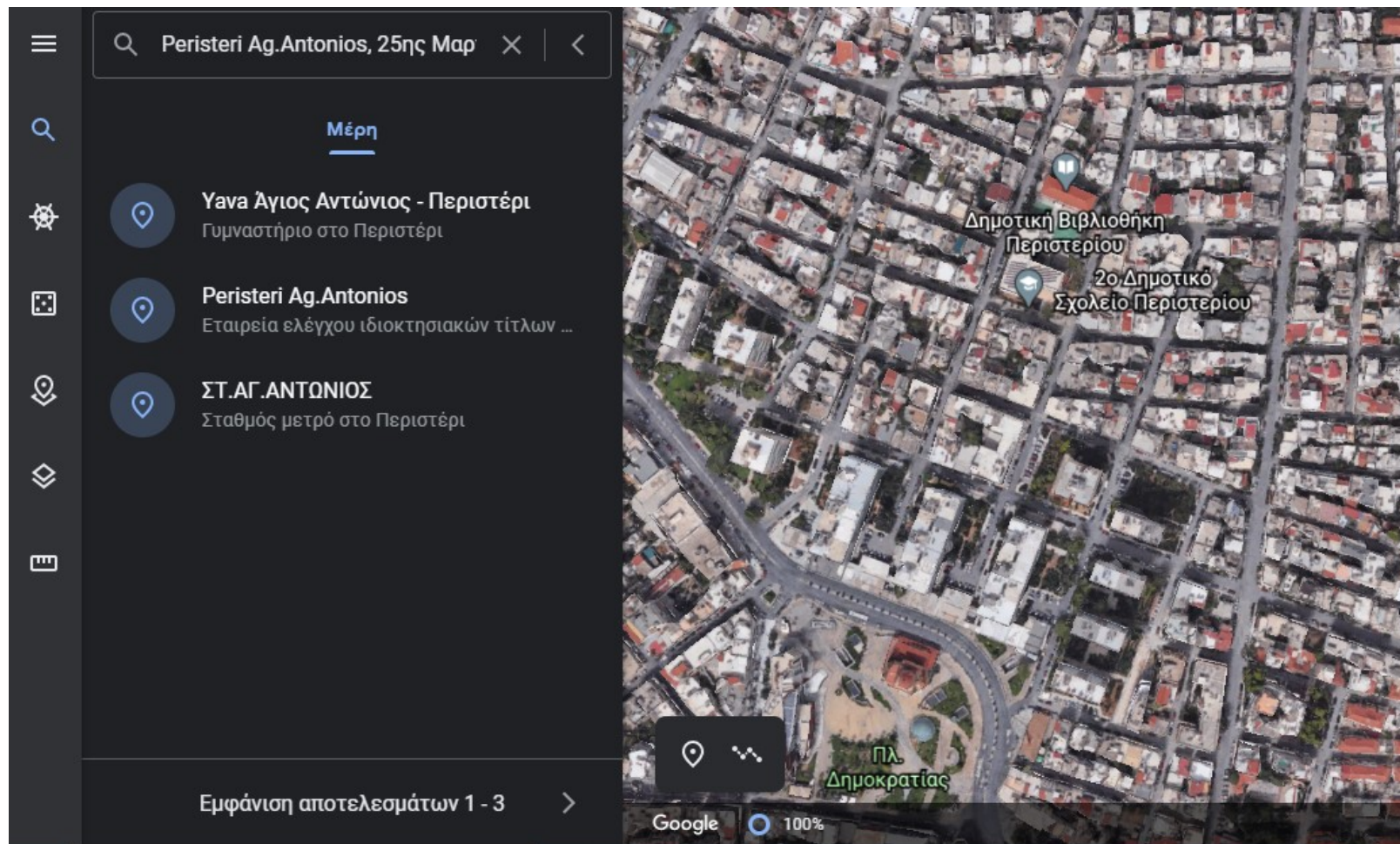

Το μονότονο του ενός είναι το άγνωστο και το συναρπαστικό του άλλου.

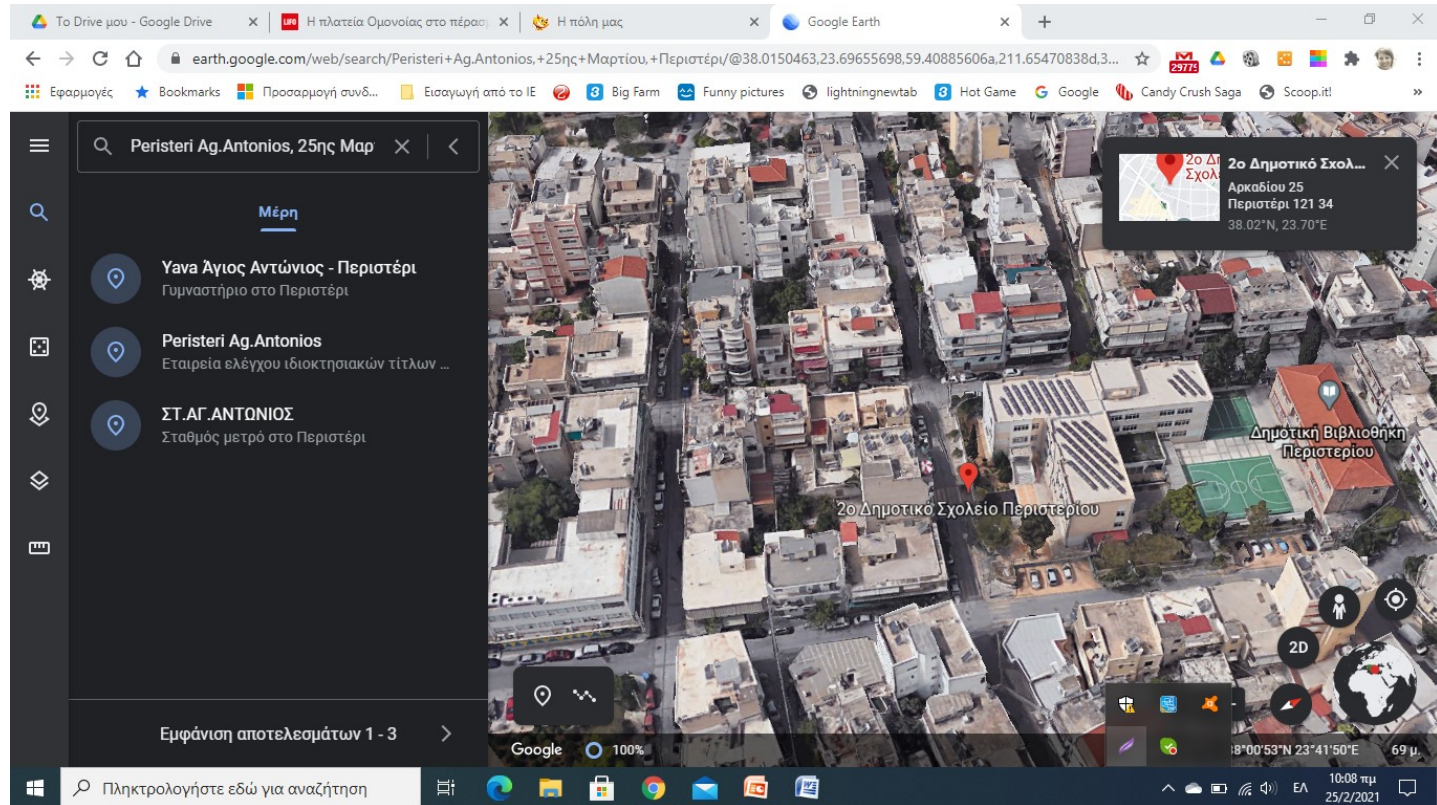
<https://www.rewindowlapse.com/>

<https://www.lifo.gr/now/greece/ti-blepeis-apo-parathyro-sou> Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Web things....Google Earth

Στο δρόμο για το σχολείο (όποτε...)

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Στο δρόμο για το Μετρό...

Οι εργατικές πολυκατοικίες μετά το 1954 οπότε και ιδρύθηκε ο Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας ξερίζωσαν κόσμο από τα προσφυγικά κτίσματα, κατέστρεψαν γειτονιές, εργατικές συντεχνίες άλλαξαν τις σχέσεις των ανθρώπων στα προάστια της Αθήνας και όχι μόνο. Ρέντης, Νέα Φιλαδέλφεια, Ταύρος, Περιστερί, Ηράκλειο αλλά και Πάτρα.

<https://www.mybites.gr/post/poios-shediase-tis-ergatikes-polykatoikies-kai-giati-epitides-tis-ekanan-toso-lites>

Ιωάννα Δεκατηρή, ΥΠ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

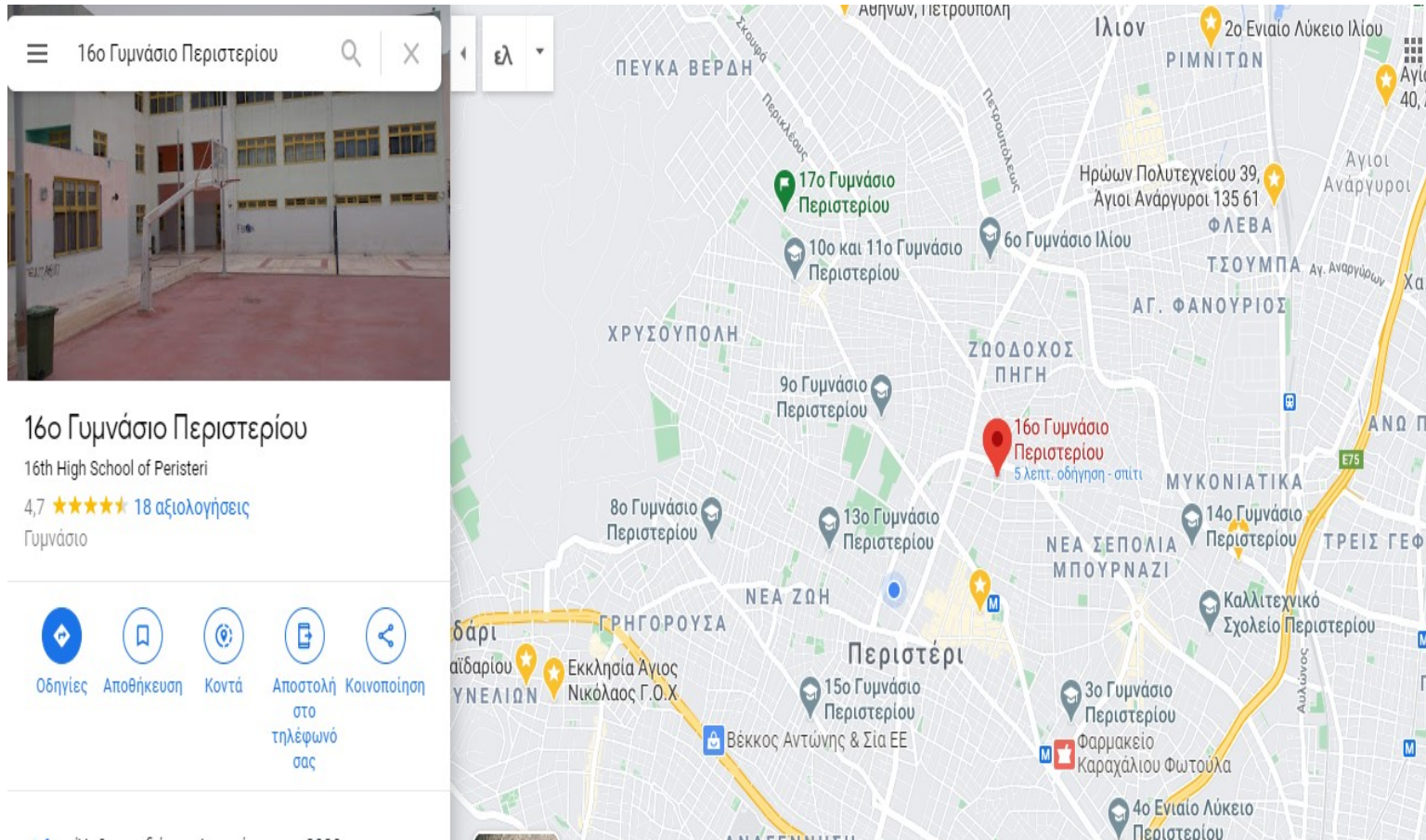
Κωδικός 6

Αισθητηριακές προσλήψεις περιβάλλοντος χώρου

- Εκτός από τις οπτικές προσλήψεις
- Ήχοι (γειτονιά δίπλα στο σχολείο μου)
- Μυρωδιές της αυλής, της τάξης, της αποθήκης, του χαρτιού, του παλιού υπολογιστή...
- Αφή τοίχων αυλής ...
- Συνδυασμός παρατήρησης και καλλιτεχνικών δημιουργικών ψηφιακών εκφράσεων...

Προσφυγιά και Σχολείο

16ο Γυμνάσιο Περιστερίου

16th High School of Peristeri

4,7 ★★★★★ 18 αξιολογήσεις

Γυμνάσιο

Οδηγίες Αποθήκευση Κοντά Αποστολή στο τηλέφωνό σας Κοινοποίηση

16ο Γυμνάσιο Περιστερίου

5 λεπτ. οδήγηση - οπίσθια

17ο Γυμνάσιο Περιστερίου

10ο και 11ο Γυμνάσιο Περιστερίου

6ο Γυμνάσιο Ιλίου

9ο Γυμνάσιο Περιστερίου

8ο Γυμνάσιο Περιστερίου

13ο Γυμνάσιο Περιστερίου

15ο Γυμνάσιο Περιστερίου

3ο Γυμνάσιο Περιστερίου

4ο Ενιαίο Λύκειο Περιστερίου

2ο Ενιαίο Λύκειο Ιλίου

Αγίοι Ανάργυροι 40,7

Αγίοι Ανάργυροι

Αγ. Αναργύρων

Χαί

ΑΝΘ Π

ΜΥΚΟΝΙΑΤΙΚΑ

14ο Γυμνάσιο Περιστερίου

Καλλιτεχνικό Σχολείο Περιστερίου

ΤΡΕΙΣ ΓΕΦ

ΝΕΑ ΣΕΠΟΛΙΑ ΜΠΟΥΡΝΑΖΙ

Φαρμακείο Καραχάλιου Φωτούλα

Αυλώνας

ΠΕΥΚΑ ΒΕΡΔΗ

Σκαυρά

Περικλέους

Πετροπούλεως

Ιλίων

ΡΙΜΝΙΤΩΝ

Αθηνών, Πιερρούπολη

ΧΡΥΣΟΥΠΟΛΗ

ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ

ΑΓ. ΦΑΝΟΥΡΙΟΣ

ΑΝΔΡ

ΓΡΗΓΟΡΟΥΣΑ

ΝΕΑ ΖΩΗ

Περιστερί

15ο Γυμνάσιο Περιστερίου

Βέκκος Αντώνης & Σία ΕΕ

3ο Γυμνάσιο Περιστερίου

Φαρμακείο Καραχάλιου Φωτούλα

4ο Ενιαίο Λύκειο Περιστερίου

αίθρα

ΥΝΕΛΙΩΝ

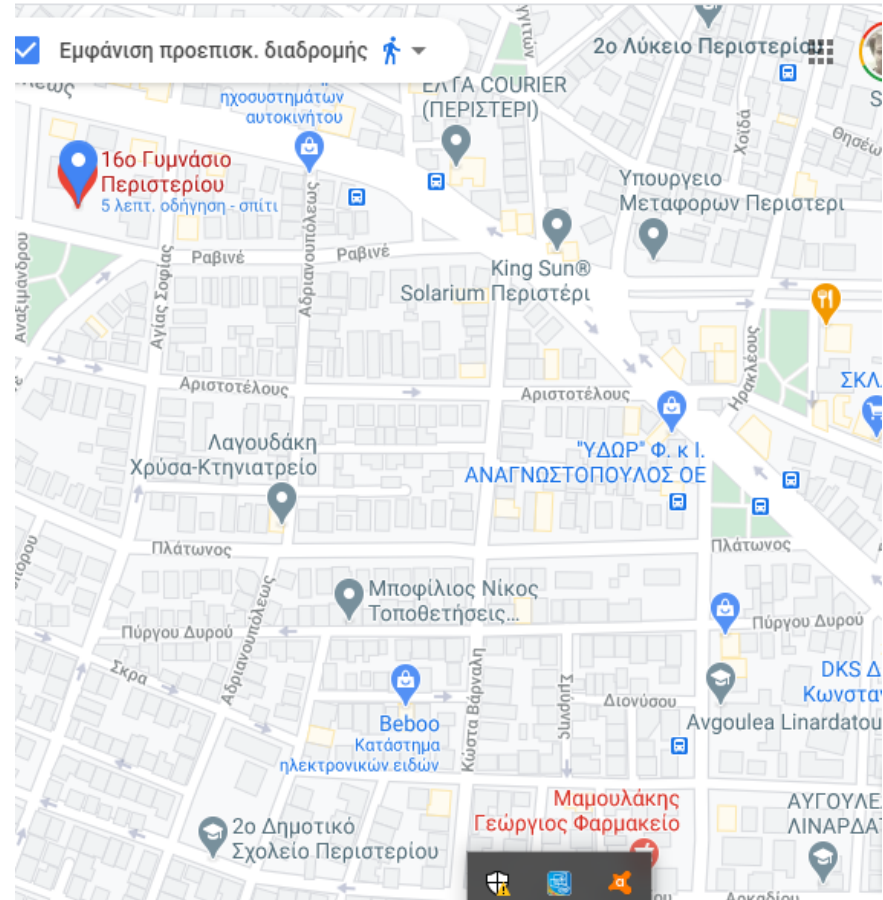
Εκκλησία Αγίου Νικόλαου Γ.Ο.Χ.

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Προσφυγιά και Σχολείο

Σύμφωνα με το ιστορικό αρχείο του σχολείου, που χρονολογείται από το 1925-26, η αύξηση του πληθυσμού της πόλης του Περιστερίου, στην οποία συνετέλεσε και η άφιξη των προσφυγικών ρευμάτων, οδήγησε στην ανάγκη ίδρυσης αυτόνομης σχολικής μονάδας, με την επωνυμία **2ο Δημοτικό Σχολείο Περιστερίου**, στη θέση της σημερινής **Α' Παιδικής χαράς, στην οδό Παναγή Τσαλδάρη**. Το νέο σχολείο στεγάστηκε φυσικά σε **Παράγκα** (άλλη μία παράγκα στέγασε και το 1ο Δημοτικό σχολείο ακριβώς δίπλα). Είναι πολύ ενδιαφέρον να διαβάσει κανείς και το **ΦΕΚ του 1929**, που αναφέρει την ίδρυση του **2ου δημοτικού** και φέρει την υπογραφή του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας, Παύλου Κουντουριώτη και του Υπουργού Παιδείας, Κ. Γόντικα. Μέχρι το 1950 το σχολείο λειτούργησε στην **Παράγκα**. Το νέο κτίριο

[Αρχική σελίδα](#)

[Το σχολείο μας](#)

[Εκπαιδευτικό Προσωπικό](#)

[Υποδομή](#)

[Επισκέψεις - Εκδρομές](#)

[Ε](#)

Το σχολείο μας

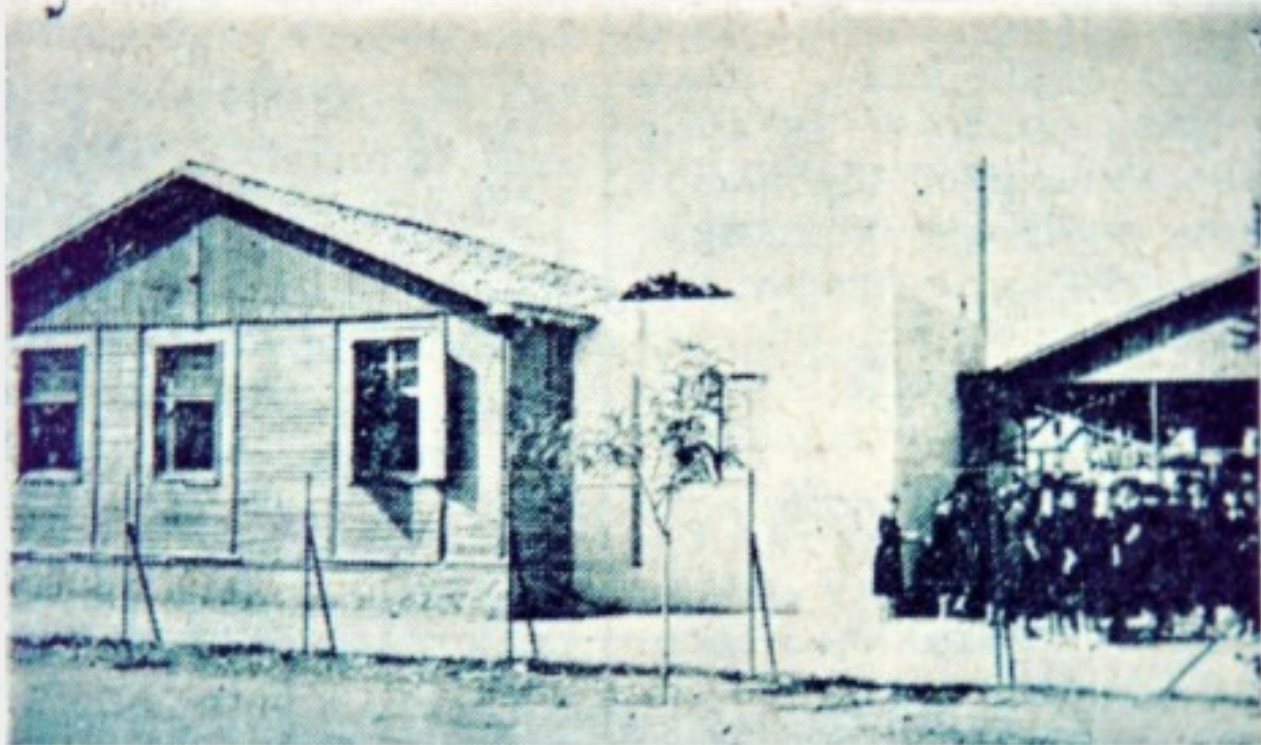
Το Σχολείο μας ιδρύθηκε το έτος 1924. Ο χώρος που στεγάστηκε ήταν το σημείο που βρίσκεται σήμερα ο παρακείμενος παιδικός σταθμός του Δήμου Περιστερίου. Μαθητές ήταν πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία. Στη συνέχεια στεγάστηκε σε ξύλινους οικίσκους « Γερμανικές παράγκες» και το 1928 ξεκίνησε το πέτρινο κτίριο. Το πέτρινο κτίριο του Σχολείου ανακαινισμένο λειτουργεί μέχρι και σήμερα.

Το Πέτρινο ...

- Όπως μαρτυρούν και οι απόγονοι των 2 περιστεριώτικων οικογενειών, το 1948, ο Κακλαμάνος και ο Καστριώτης, δώρισαν το συγκεκριμένο οικόπεδο στο δήμο και επί δημαρχίας Ξηρίδη, άρχισε η οικοδόμηση του γνωστού μας «Πέτρινου», που αποπερατώθηκε το 1950.
- Ακολουθούν τα... glamorous εγκαίνια, παρουσία της Φρειδερίκης και το 20 Δημοτικό ξεκινά τη λειτουργία του, από το σχολικό έτος 1950-51 μέχρι και το 2005-2006, οπότε και μεταφέρθηκε στο ακριβώς απέναντί του νέο σύγχρονο κτίριο. (σήμερα εκεί στεγάζεται η Δημοτική Βιβλιοθήκη Περιστερίου) από το 2011 και το Δημοτικό Ελεύθερο Πανεπιστήμιο)

Προσφυγιά και Σχολείο

— Δυο παράγκες στέγαζαν το πρώτο γυμνάσιο στο Περιστέρι

<https://theodosiou.wordpress.com/2014/12/27/>

Προσφυγικός συνοικισμός Αιγάλεω

<https://sinialo.espiv.net/>

<https://www.lifo.gr/culture/arxaiologia/xenoi-stin-idia-poli>

Ιωάννα Δεκατρή, ΥΠ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Βιομηχανικές ζώνες και Σχολείο

Το «Κάρβουνο» & το 1^ο
Μικτόν Γυμνάσιον Αγ.
Ιεροθέου (7^ο Γ/σιο
Περιστερίου)

Πρώτο βραβείο
κατηγορία Ταινιών
2ου Μαθητικού
Διαγωνισμού

Οπτικοακουστικής και
Ψηφιακής Δημιουργίας «Η
ιστορία σου, είναι ιστορία
της Πόλης σου» για τους/τις
μαθητές/μαθήτριες της
Δευτεροβάθμιας Εκπ/σης
της χώρας και της
Ομογένειας Ντοκιμαντέρ
7ου Γυμνασίου Περιστερίου
Έτος παραγωγής : 2019-
2020. Διάρκεια ταινίας :
00.15.20

Φωτογραφία του Σπ. Αντωνέλλου από το διαδίκτυο
Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ «ΚΑΡΒΟΥΝΟ» ΚΑΙ «ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ ΛΑΝΑΡΑ»

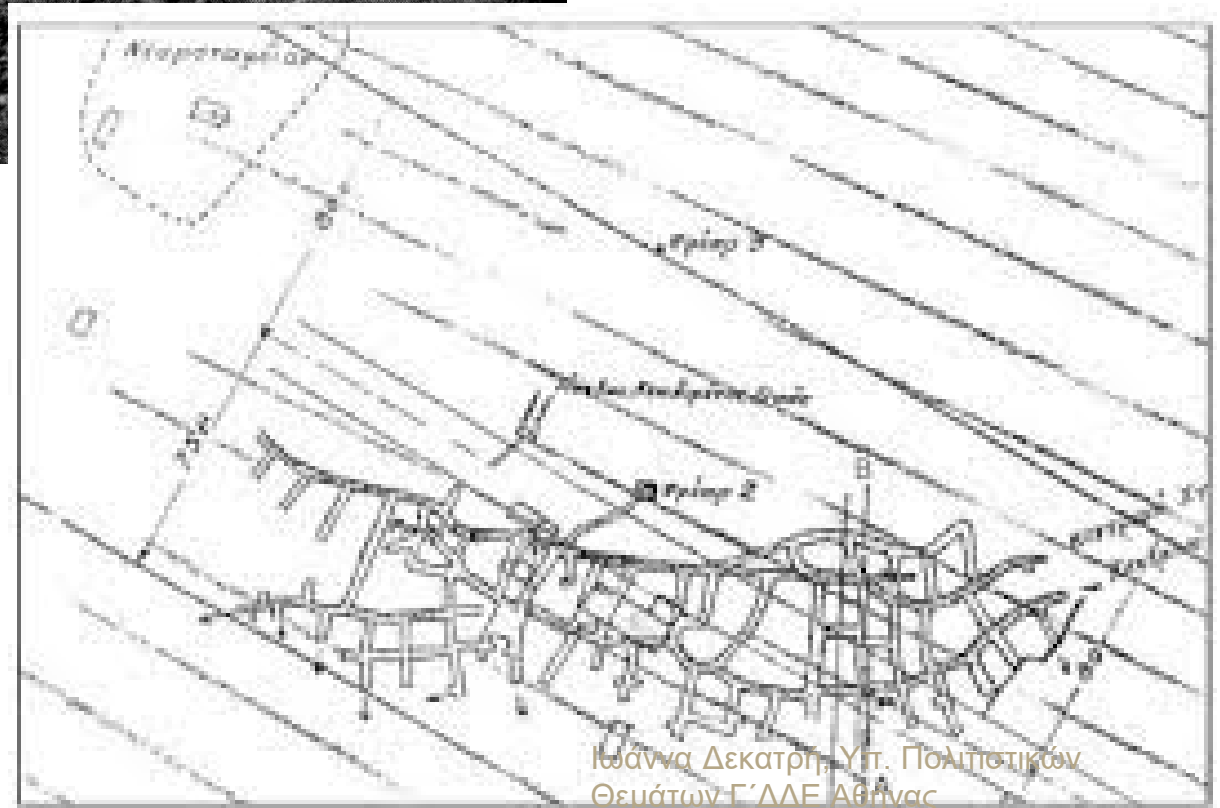
- **ΚΑΤΟΧΗ**

- Τη περίοδο της Κατοχής 1941-44 το λιγνιτωρυχείο περνά σε ιταλικά χέρια και μετονομάζεται σε *Agenta Carboni Italiani*. Οι έλληνες ιδιοκτήτες πωλούν τις μετοχές τους σε ιταλούς. Το απασχολούμενο προσωπικό ανεβαίνει στους 700 και αντίστοιχα η παραγωγή στους 200 με 250 τόνους την ημέρα.
- Απ την άλλη οι εργαζόμενοι στο **λιγνιτωρυχείο** παίρνουν καλό συσσίτιο κι αυτό είναι το πιο πολύτιμο την περίοδο της μεγάλης πείνας.
- **Την περίοδο της Κατοχής σημειώθηκε μια δυναμική απεργία** με αιτήματα τη βελτίωση του συσσιτίου, την αύξηση των μισθών και ενοίκιο για τις κατοικίες καθώς οι περισσότεροι εργάτες ήταν εξειδικευμένοι εργάτες από τα νησιά των Κυκλάδων, Μήλο, Σέριφο... Η απεργία σημείωσε μεγάλη επιτυχία κι η διοίκηση υποχρεώθηκε να υποχωρήσει.
- **Την περίοδο της Κατοχής το λιγνιτωρυχείο αποτελεί ένα από τα κέντρα της Αντίστασης.** Ανάμεσα στους εργαζόμενους στο λιγνιτωρυχείο, πρωτεργάτες της Αντίστασης στο Περιστέρι είναι οι Θανάσης Γκουενιώτης και η Θεοδώρα Δαβέτα που εκτελέστηκαν από το μεταβαρκιζιανό καθεστώς. Την περίοδο της κατοχής δημιουργείται κι η σιδηροδρομική γραμμή που συνδέει το λιγνιτωρυχείο με τον κύριο σιδηροδρομικό άξονα της χώρας στους Αγίους Αναργύρους.

<https://theodosiou.wordpress.com/>

Ανθούπολη-
Περιστέρι:
Το κάρβουνο και η
άγνωστη λαϊκή
εξέγερση του 1956

<https://theodosiou.wordpress.com>

Ιωάννα Δεκατη, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΑΔΕ Αθήνας

Για το θέμα αυτό χρησιμοποιήσαμε στοιχεία από τα εξαιρετικά σχετικά διαδικτυακά άρθρα του συγγραφέα-σκηνοθέτη Νίκου Θεοδοσίου

https://theodosiou.wordpress.com/2013/03/29/exegersi_karvouno/

όπως και από διπλωματική εργασία των Γεωργίου Κρασσακόπουλου - Λουκά Ταμβάκη με θέμα:

"Εκτίμηση Κινδύνου στην Επέκταση της Γραμμής 2 του Μετρό των Αθηνών Άγιος Αντώνιος-Περιστερί", 2011 (Σχολή

γεγονότα της Άνθουπόλεως, οι κάτοικοι της οποίας έπυρπόλησαν προχθές την γόττα τής σεις τήν εκεί λιγνιτωρυχείαν. Ανωτέρω: Ένα σπίτι που υπέστη καθίλας ρωγμάς από το-θ έδαφος, όφειλομένης έις τήν λειτουργίαν τών λιγνιτωρυχείων και του όποιου ει κάτω και τό εγκατέλειψαν φοδούμένοι κατάρριυσίν του

Η ΑΝΘΟΥΠΟΛΙΣ ΚΙΝΔΥΝΕΥΕΙ

ΜΑΙΝΟΜΕΝΟΙ ΟΙ ΑΝΘΟΥΠΟΛΙΤΕΣ
ΖΗΤΟΥΝ ΝΑ ΣΩΣΟΥΝ ΤΑ ΣΠΗΤΙΑ ΤΟΥΣ

Με καμπάνες εξασηκώθηκε ό λαός τής Άνθουπόλεως διά νά διαφυλαξη τός πτω-χάς του κατοικίας από τούς νέους κινδόνους που έπεφύλασεν τό τρίτον πηγά του λιγνιτωρυχείου.

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας

<http://www.arch.ntua.gr/project/3596>

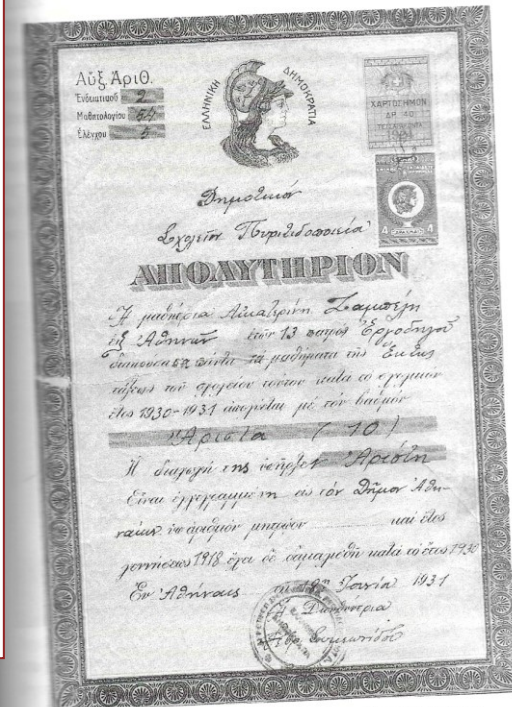
Ιωάννα Δεκατοή Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Το σχολείο του «Μπαρουτάδικου» Δημοτικό Σχολείο ίδρυση: 1924

Μαθητές του Γυμνασίου (σχ. έτος 1948-1949). Πίσω τους το σχολείο.
(Φωτογραφία Μ. Παρχαρίδου)

Από: Αγαπητού, Ε., Καράμπελα, Φ. (2016). Το
Μπαρουτάδικο στον χώρο και στον χρόνο».
Αθήνα: Γόρδιος

Απολυτήριο του 1931 υπογεγραμμένο από τη Διευθύντρια
Φ. Συμεωνίδου. (Έγγραφο οικογένειας Ζαμπέλη)

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Διαχρονικά σημεία αναφοράς τοπικής γεωγραφίας, κοινωνικής ζωής

- Στην απογραφή του 1920 της περιοχής εμφανίζεται ο οικισμός «Πυριτιδοποιείο», που αριθμεί 147 κατοίκους, περίπου 38 οικογένειες. Μετα τη Μικρασιατική Καταστροφή η όψη και η πληθυσμιακή σύνθεση της περιοχής αλλάζει. Απαλλοτριώνεται μια μεγάλη έκταση για την εγκατάσταση των προσφύγων.
- Το 1934 δημιουργείται η κοινότητα των Νέων Κυδωνιών που περιλαμβάνει τον παλιό οικισμό του Πυριτιδοποιείου. Η κοινότητα στεγάζεται σε οίκημα του οικισμού επί της Ιεράς Οδού.
- Το 1934 αναλαμβάνει ο Μικρασιάτης «Μποντός» (χαϊδευτικά στα Τούρκικα από το Μποδοσάκης), άνθρωπος με επιχειρηματικό δαιμόνιο και ισχυρές διασυνδέσεις. Ο Μποδοσάκης προάγει την εταιρεία στην πρώτη πολεμική βιομηχανία της χώρας με κολοσσιαία κέρδη, μεγάλο εργατικό δυναμικό και εξαγωγές σε Ευρώπη και Τουρκία. Το εργοστάσιο εφοδιάζει με πολεμικό υλικό τις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις το 1940.
- Το 1974 η εταιρεία μεταφέρεται στο Λαύριο, το εργοστάσιο στο Αιγάλεω κλείνει, η έκταση πωλείται στο Ελληνικό Δημόσιο, τα μηχανήματα δωρίζονται στις Ένοπλες Δυνάμεις και τα κτίρια κατεδαφίζονται.

Μπαρουτάδικο ...

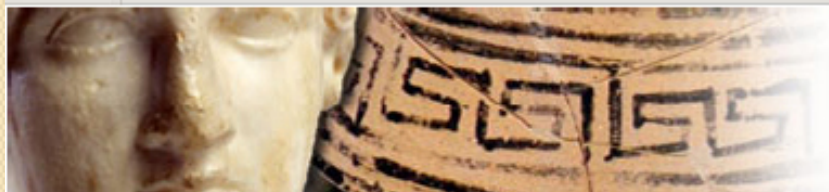
το άλσος του Αιγάλεω, μια έκταση **134 περίπου στρεμμάτων** που ξεκινά από την Ιερά Οδό και φτάνει έως τη λεωφόρο Αθηνών-Κορίνθου.

Το όνομά του το οφείλει στο ελληνικό εργοστάσιο παραγωγής πυρίτιδας «Πυριτιδοποιείο / Μπαρουτάδικο», το οποίο λειτούργησε στο χώρο του σημερινού άλσους από το **1874 έως το 1970**.

[<https://popaganda.gr/citylife/istories-apo-baroutadiko/>]

Άλλες Θεματικές

- Τα σχολεία και οι τεχνικές σχολές μετά το 1950 – «μαθητεία»
- Μεταπολίτευση και Σχολείο
- Τα σχολεία της δεκαετίας του '80
- Σχέση αλληλεπίδρασης χρήσης ως Μουσείων ή Σχολείων
- Σχολεία πάνω / δίπλα σε αρχαιότητες (π.χ. Ιερά Οδός)

Αρχαιολογικό Μουσείο Μήλου

Περιγραφή

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΦΩΤΟΘΗΚΗ

Στεγαζεται σε νεοκλασικό κτήριο, έργο του Ε. Τσίλλερ, που κτίστηκε το 1870. Επισκευάστηκε από αρχιτέκτονες της ΚΑ' Εφορείας Αρχαιοτήτων Κυκλάδων και λειτουργεί ως μουσείο από το 1985.

Το Μουσείο περιλαμβάνει τις εξής συλλογές:

- Προϊστορική συλλογή από τη Φυλακωπή,
- Συλλογή γλυπτών και αναγλύφων,
- Συλλογή οφριανού,
- Συλλογή επιγραφών.

Αρχαιολογικό Μουσείο Μήλου

Πληροφορίες

© 2012 Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού All Rights Reserved

Μετονομασίες σχολείων '80

2388 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ) 9

Αριθμ. Δ4/408 Φ.Ε.Κ. 275 - Β' 24-5-83 (8)

Μετονομασία σχολείων Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης.
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝ. ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη :

- 1) Τις διατάξεις των παρ. 3 των άρθρων 27 και 30 του Ν. 309/1976 περί οργανώσεως και διοικήσεως της Γενικής Εκπαίδευσης.
- 2) Τις διατάξεις των άρθρων 2 και 7 του Ν. 1304/1982 για την επιστημονική-παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη Γενική και Μέση Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις.
- 3) Την αριθμ. Η/5421/1982 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων περί αναθεώσεως αρμοδιοτήτων στους Γενικούς Γραφείς Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- 4) Τις εισηγήσεις των Διευθυντών Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης των Νομαρχιών, αποφασίζουμε :

Μετονομάζουμε τα παρακάτω σχολεία Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης ως εξής :

Α. - Ημερησια

Ι. Νομαρχιακό Διαμέρισμα Αθήνας.

- α) 1ο Γραφείο Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης.
 - 1) Το Γυμνάσιο Αγίου Ελευθερίου, σε 49ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 2) Το Γυμνάσιο Κολωνού, σε 50ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 3) Το Γυμνάσιο Ακαδημίας Πλάτων, σε 51ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 4) Το Λύκειο Ακαδημίας Πλάτων, σε 51ο Λύκειο Αθήνας.
 - 5) Το Γυμνάσιο Κολωνού, σε 52ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 6) Το Λύκειο Κολωνού, σε 52ο Λύκειο Αθήνας.
 - 7) Το Γυμνάσιο Σπυρίδων, σε 53ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 8) Το Λύκειο Σπυρίδων, σε 53ο Λύκειο.
 - 9) Το Γυμνάσιο Λόφου Σκουζέ, σε 54ο Γυμνάσιο Αθήνας.
- β) 2ο Γραφείο Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης.
 - 1) Το Γυμνάσιο Αμπελοκήπων, σε 55ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 2) Το Γυμνάσιο Ερυθρού Σκουζού, σε 57ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 3) Το Γυμνάσιο Νέας Φιλαδέφης, σε 58ο Γυμνάσιο Αθήνας.
 - 4) Το Γυμνάσιο Άνω Πατησίων, σε 59ο Γυμνάσιο Αθήνας.
- 3) Το 23ο Γυμνάσιο Αθήνας, σε 4ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 4) Το 23ο Λύκειο Αθήνας, σε 4ο Λύκειο Περιστερίου.
- 5) Το 1ο Γυμνάσιο Λόφου Αξιοματικών, σε 5ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 6) Το 1ο Λύκειο Λόφου Αξιοματικών, σε 5ο Λύκειο Περιστερίου.
- 7) Το 2ο Γυμνάσιο Λόφου Αξιοματικών, σε 6ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 8) Το 2ο Λύκειο Αξιοματικών, σε 6ο Λύκειο Περιστερίου.
- 9) Το 1ο Γυμνάσιο Αγίου Ιερόθεου, σε 7ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 10) Το Λύκειο Αγίου Ιερόθεου, σε 7ο Λύκειο Περιστερίου.
- 11) Το 1ο Γυμνάσιο Νέας Ζωής, σε 8ο Λύκειο Περιστερίου.
- 12) Το Λύκειο Νέας Ζωής, σε 8ο Λύκειο Περιστερίου.
- 13) Το Γυμνάσιο Ανδρούτσου, σε 9ο Λύκειο Περιστερίου.
- 14) Το Λύκειο Ανδρούτσου, σε 9ο Λύκειο Περιστερίου.
- 15) Το 2ο Γυμνάσιο Αγίου Ιερόθεου, σε 10ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 16) Το 3ο Γυμνάσιο Αγίου Ιερόθεου, σε 11ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 17) Το Γυμνάσιο Αγίας Τριάδος, σε 12ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 18) Το 2ο Γυμνάσιο Νέας Ζωής, σε 13ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 19) Το Γυμνάσιο Νέων Σπορίων, σε 14ο Γυμνάσιο Περιστερίου.
- 20) Το Γυμνάσιο Αγίου Νικολάου, σε 5ο Γυμνάσιο Νέων Λισίων.
- 21) Το Γυμνάσιο Ηλιόπαιτης, σε 6ο Γυμνάσιο Νέων Λισίων.
- 22) Το 1ο Γυμνάσιο Αγίου Φανουρίου, σε 7ο Γυμνάσιο Νέων Λισίων.
- 23) Το Λύκειο Αγίου Φανουρίου, σε 3ο Λύκειο Νέων Λισίων.
- 24) Το 2ο Γυμνάσιο Αγίου Φανουρίου, σε 8ο Γυμνάσιο Νέων Λισίων.
- 25) Το Γυμνάσιο Άνω Λισίων, σε 1ο Γυμνάσιο Άνω Λισίων.

Σχολεία με παρελθόν...

- **1^ο Πειραματικό Γυμνάσιο και Λύκειο Αθηνών ή αλλιώς το «Γεννάδειο»**, Συνδέεται ιστορικά με το πρώτο σχολείο που λειτούργησε στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, το Κεντρικό Σχολείο που ιδρύθηκε το 1829 στην Αίγινα από τον Ιωάννη Καποδίστρια το **1834** αποφασίζεται η μεταφορά του στην Αθήνα, τη νέα πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους (Βασιλικό)
- **8^ο Πατησίων**, κληρονομιά του Μιχαήλ Νομικού ο οποίος το 1900, κληροδότησε στο Δήμο Αθηναίων ολόκληρο το κτήμα του στα Πατήσια με τον όρο
«να ιδρύση εν τω κτήματι τούτω οιαδήποτε σχολεία αρρένων και θηλέων, κατά το νεώτατον σύστημα, εις τα οποία να τεθεί το όνομα Μιχαήλ Κ. Νομικός»
Η ιστορία του διάσημου σχολικού συγκροτήματος ξεκινά το **1916** όταν λειτούργησε ως υπαίθριο σχολείο για προφυματικά παιδιά.
- **2^ο Πλατείας Βικτωρίας** -Το 2^ο Γυμνάσιο Αρρένων ιδρύθηκε το **1862** και πρωτολειτούργησε στην Πλάκα.

Σχολεία με παρελθόν...

7^ο Αρρένων & 4^ο Θηλέων του Παγκρατίου. Το **1923**, το σχολείο επιτάχθηκε από το Ταμείο Περιθάλψεως Προσφύγων, για να στεγαστούν προσωρινά Μικρασιάτες πρόσφυγες. Επί κυβερνήσεως Ελευθερίου Βενιζέλου και υπουργίας Γεωργίου Παπανδρέου, θεμελιώθηκε το **1931** το σχολικό συγκρότημα, το οποίο δεσπόζει απέναντι από το Άλσος Παγκρατίου, του οποίου τα εγκαίνια έγιναν το **1933**.

- Το **σχολικό συγκρότημα επιτάσσεται τα χρόνια της Κατοχής** και μετατρέπεται από τους Ιταλούς σε στρατιωτικό νοσοκομείο ή σε στρατώνες, ενώ στο ίδιο κτίριο λειτουργεί και το περίφημο **κατοχικό συσσίτιο για τους κοινωνικά ασθενέστερους της περιοχής**.
- Την ίδια περίοδο οι μαθητές παίρνουν ενεργά μέρος στην Αντίσταση με τις μαθήτριες του **4ου Θηλέων να εντάσσονται στην αντιστασιακή οργάνωση «Λεύτερη Νέα»**. Οι μαθήτριες του 4ου Γυμνασίου συμμετείχαν σε κοινούς αγώνες με τους μαθητές του 7ου Γυμνασίου: μοίραζαν τον παράνομο Τύπο, έγραφαν συνθήματα στους τοίχους κατά των κατοχικών δυνάμεων, έπαιρναν μέρος σε συλλαλητήρια, τα οποία οργανώνονταν στην Αθήνα.

Έχουν διασωθεί ορισμένοι στίχοι ενός τραγουδιού-συνθήματος που αναφερόταν στους αγώνες της μαθητιώσας νεολαίας του Παγκρατίου:

Όλοι μαζί οι τσίφτες του Εβδόμου
αφήστε τα βιβλία σας, τα θρανία σας
κι ελάτε στη μάχη του πεζοδρόμου
(Εφημερίδα Αυγή, 27/9/2012)

Ιστορικές – Πολιτισμικές Θεματικές, Μνημεία, Μουσεία, Μνημονικοί / Ιστορικοί Τόποι Δυτικής Αθήνας- Αττικής

Ενδεικτικά 1.....

- Προθήκες με εκθέματα από την Ιερά Οδό στο σταθμό **ΜΕΤΡΟ Αιγάλεω**
- **Ίχνη της αρχαίας Ιεράς Οδού** (Πλατεία Εσταυρωμένου Αιγάλεω – Λ.Αθηνών, γέφυρα, Σκαραμαγκά – Ιερό Αφροδίτης στην Αφαία Σκαραμαγκά)
- Αρχαιολογικός χώρος **Ελευσίνας** και το **Μουσείο**
- **Μονή Δαφνίου (UNESCO)**
- **Παλατάκι** – Κτήριο Γύζη (Χαϊδάρι) **Τοιχογραφίες Γύζη**
- Οι μάχες στο Χαϊδάρι τον Αύγουστο του 1826 – **Ταμπούρια Αγωνιστών 1821**
- Εκκλησία Αγία Βαρβάρα με **αγιογραφίες** του **Φώτη Κόντογλου**
- Φρούριο – Κάστρο **Φυλής**
- Τείχος Δέματος - **Αιγόσθενα** – Πόρτο Γερμανό (Αναστήλωση- Εκπ/κά Προγράμματα)
- Ιερός Ναός Μεταμορφώσεως Βιλίων – **έργο Τσίλερ**
- **ΜΠΛΟΚ 15 – Στρατόπεδο Χαϊδαρίου #**
- **Μνημείο εκτέλεσης Νίκου Πλουμπίδη**
- **Μνημεία Σφαγής Αιγάλεω #**
- **Μνημείο Μπλόκου Περιστερίου #**
- Λαογραφικό Μουσείο Βιλίων
- Μουσεία Μεγάρων – Αρχαιολογικό, Λαογραφικό, Σκιρώνιο, Παραδοσιακό Ελαιοτριβείο, Πινακοθήκη
- **Φρούριο Αιγιοσθένων (Πόρτο Γερμενό)**
- Φрукτωρία/ Πύργος της Οινόης
- Φρούριο Φυλής
- Φρούριο Ελευθερών/ Κάζας
- Πύργοι Βαθυχωρίων στα Μέγαρα Πηγή:
- <https://gowestathens.gr/>

Ενδεικτικά 2

- **Βοτανικός Κήπος Διομήδους – Εκτέλεση Λέλας Καραγιάννη και δεκάδων αγωνιστών της Αντίστασης 8 Σεπτεμβρίου 1944**
- **Άλσος Μπαρουτάδικο – Αιγάλεω (Πυριτιδοποιείο)- Μάχη Πυριτιδοποιείου/ Σφαγή Αιγάλεω**
- Παραλία Ελευσίνας – Βιομηχανικά κτήρια
- **Μουσείο ΨΝΑ «Δρομοκαΐτειον»**
- Γεωργικό Μουσείο – Γεωπονικό Πανεπιστήμιο
- **Πύργος Βασιλίσσης στο Ίλιον**
- Μουσείο Μικρασιατικού Ελληνισμού Αιγάλεω
- Μουσείο Εαμικής Αντίστασης Περιστερί
- Άλσος Περιστερίου- «Κάρβουνο»
- Εργοστάσιο Λαναρά
- Ασβεστοκάμινο Πετρούπολης

Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και Σχολείο

Σχολικά κτήρια και Σχολική ζωή

- Επιτάξεις κατά τον πόλεμο ή την κατοχή
- Βομβαρδισμοί, καταστροφές
- Λειτουργία – Κανονισμοί
- Διαφορετικές χρήσεις
- Θάνατοι από πείνα
- Συμμετοχή μαθητών και εκπαιδευτικών στην Αντίσταση

**Σχολεία κοντά σε Μνημονικούς Τόπους ή Τόπους Μαρτυρίου
δεκ. 1940**

ως **παλίμψηστα**, όπου πάνω τους εγγράφονται διαφορετικές αφηγήσεις σε επίσημες και ανεπίσημες εκδοχές που συναινούν ή συγκρούονται από πολιτικές και πολιτισμικές κοινότητες στην πάροδο του χρόνου

«Δύσκολη Πολιτιστική Κληρονομιά»

Δημόσια έκθεση ιστοριών «που ταραάζουν τα νερά»

Τέλη 20^{ου} αι- αρχ. 21^{ου} αι. τάση σε παγκόσμιο επίπεδο έκθεσης ιστοριών και πολιτιστικής κληρονομιάς που είναι «**δύσκολες**» και είναι δυνατόν να προκαλέσουν ρωγμές σε εδραιωμένες σύγχρονες **ταυτότητες** ή και σε **κοινωνικές σχέσεις** (**Δύσκολη/ τραυματική/ σκοτεινή**)

Τι είναι;

- Ιδιαίτερη κατηγορία διανοητικής και υλικής συσσώρευσης => **Σκοτεινά σημεία παρελθόντος** – στοιχεία συγκρότησης εθνικής / παγκόσμιας ιστορικής μνήμης
- **Θέματα δύσκολα διαχειρίσιμα** που αφορούν σε δυσάρεστα ή τραγικά γεγονότα, με σκοτεινά κίνητρα, με προδοσίες, βασανιστήρια, εκτελέσεις, εθνικές μειοδοσίες, στρατόπεδα συγκέντρωσης, τόποι μαρτυρίου κ.ά.
- (Χουρμουζιάδη, Av. Βιβλιοκρισία: **Sh. Macdonald**, Difficult Heritage. Negotiating the Nazi past in Nuremberg anf beyond(2009), Routledge, στο Τετράδια Μουσειολογίας, τεύχος 7, 2010, σ. 81-85).

Μνημονικοί Τόποι

- **Μέρος της Δημόσιας Ιστορίας και της Πολιτισμικής Μνήμης** (τελετουργίες και αντικείμενα)=> δίαυλοι μεταβίβασης συλλογικών μνημών και συλλογικής ταυτότητας
- **Ανάγνωση Τόπων Μνήμης ως «Κοινωνικών Κειμένων»**, καθώς η δημιουργία – λειτουργία τους συνδέεται με ποικίλα αφηγήματα Αντανακλούν τις ιστορικές και πολιτικές ιδιαιτερότητες κάθε εποχής
- **Λειτουργούν ως πεδία εφαρμογής και αντανάκλασης κρατικών ή καθεστωτικών ή ακόμη και κοινοτικών ιδεολογιών** (όσμωση Ιστορίας-Μνήμης (θεσμικής, ατομικής, συλλογικής, διχασμένης)
- ⇒ **Διαμάχες** για μνημειοποιήσεις/ χρήσεις μνημονικών ιστορικών τόπων
- ⇒ **Π. Νορά: «Τόποι Μνήμης»** = υλικά κατάλοιπα, αρχεία, βιβλιοθήκες, μουσεία, επέτειοι, δημόσιες συζητήσεις για το παρελθόν
- ⇒ **Τελετές** = μνημονικές πρακτικές=> σωματοποίηση μνήμης => μνημονικές κοινότητες

(Δρουμπούκη, 2014:74-75)

Μνημείο: προϊόν και αντανάκλαση της εποχής του

Παράγοντες πρόσληψης μνημείων
που ενσωματώνουν **πολλαπλά μηνύματα** και
επίπεδα

1. Το ιστορικό **γεγονός** που αναπαρίσταται
2. Η **στιγμή** της σύλληψης και της κατασκευής
του μνημείου
3. Η **μετέπειτα** της κατασκευής **πρόσληψη**
(μνημείο υφιστάμενο ερμηνειών,
συζητήσεων, ανακατασκευών,
βανδαλισμών, κατεδαφίσεων, κ.ά.)

(Δρουμπούκη, 2014:274)

Επιλογή Μνημείων, Μουσείων, Ιστορικών- Μνημονικών Τόπων από τη Σύγχρονη Ιστορία ως τεκμήρια των εγκλημάτων της ναζιστικής κατοχής στην Ελλάδα

Ιστορικοί- Μνημονικοί Τόποι

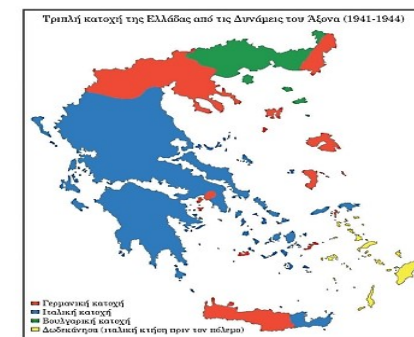
- Μπλοκ 15- Χαϊδάρι (1943-1944)
- Μέρλιν 6 – Έδρα Γκεστάπο
- Κοραή 4- Κομαντατούρ
- Σκοπευτήριο Καισαριανής
- Μπλόκο της Κοκκινιάς- «Μάντρα της Κοκκινιάς» - 17 Αυγούστου 1944

« Όλα τα μπλόκα πραγματοποιήθηκαν τους τελευταίους μήνες της Κατοχής, όταν ήταν ορατή η ήττα της ναζιστικής Γερμανίας, με στόχο την αναχαίτιση του αντιστασιακού κινήματος στις πόλεις» [Αθήνα Ελεύθερη, 14 Ιστορίες Αντίστασης (2018)]

Μνημεία

- Σφαγή του Αιγάλεω
29 Σεπτεμβρίου του 1944
- Μπλόκο του Περιστερίου
6 Ιουλίου 1944

Η Ακρόπολη ως σύμβολο στην Κατοχή, την Αντίσταση, και την Απελευθέρωση

Ιωάννα Δεκατηρή, ΥΠ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

Βεβήλωση του Μνημείου Ολοκαυτώματος στην Αθήνα

Το μνημείο είναι αφιερωμένο στη μνήμη των 60.000 Ελλήνων Εβραίων που βρήκαν τραγικό θάνατο στα στρατόπεδα συγκέντρωσης.
Δημοσίευση: 31 Οκτ. 2014, <http://news.in.gr/greece/article/?aid=1231360024>

- Βεβήλωση με σπρέι στο γλυπτό της Ντιάνας Μαγγανιά, στο Μνημείο Ολοκαυτώματος Ελλήνων Εβραίων **στην Αθήνα** (Ερμού και Ευβούλου, Θησείο) (Φωτογραφία: Intime)

- Στη Ρόδο

ΕΜΦΑΣΗ

- Αναζήτηση **νησίδων προβληματισμού** σχετικά με τη Ναζιστική ιδεολογία, ορολογία και πρακτική μέσω των ιστορικών – μνημονικών τόπων/πρακτικών και μουσείων (έμφαση στην Αθήνα/Κέντρο- Δυτική-Νότια) => **αφορμές** για περαιτέρω συν-εργασία =>
- Ενίσχυση Δημοκρατικής Συνείδησης – Αξιών Ανθρωπισμού
- Ανάληψη Πρωτοβουλιών στο Σχολείο και στις «Κοινότητες»

ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΔΕΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΌΧΙ ΜΟΝΟ

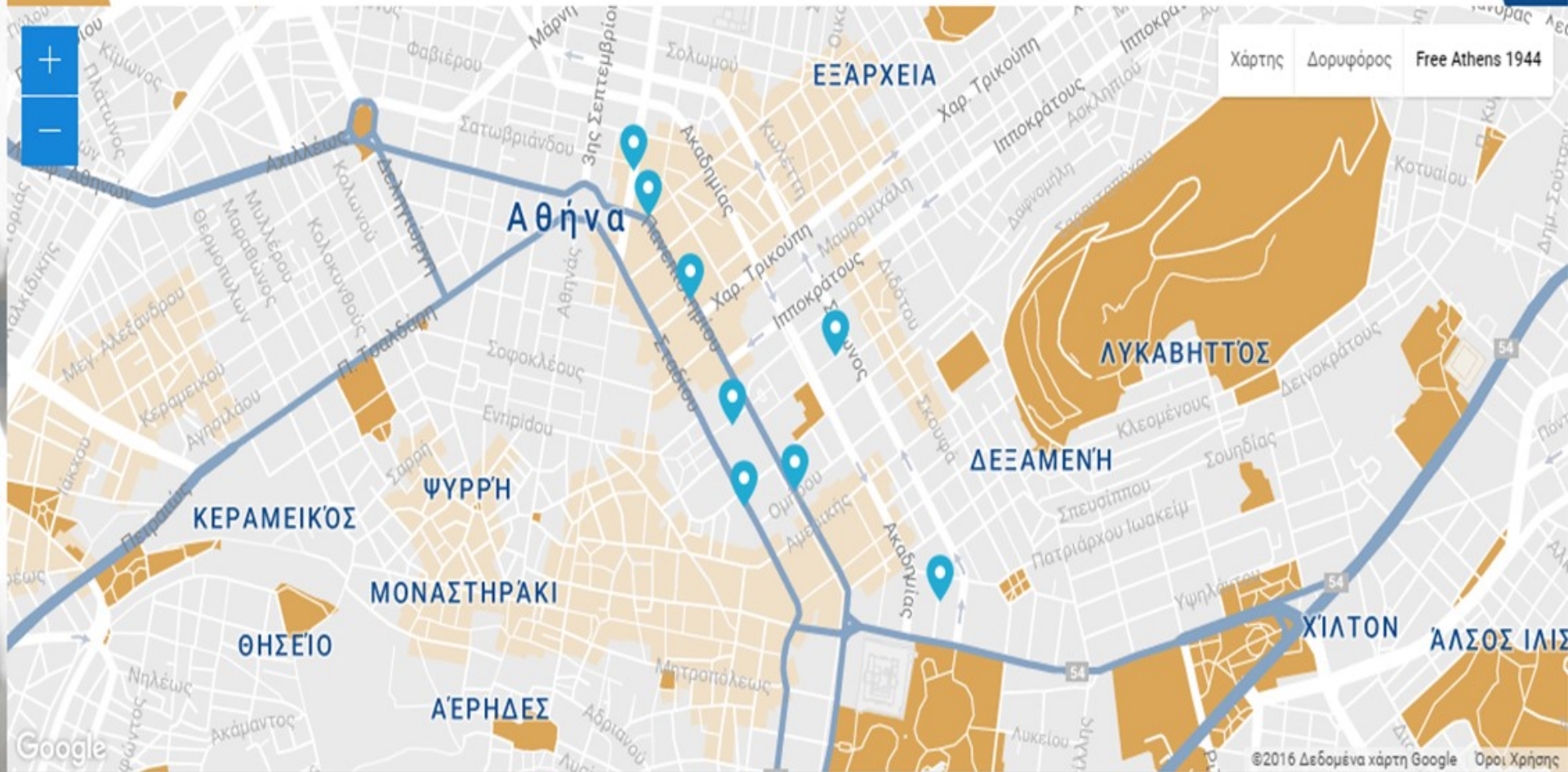
Κέντρο, Καισαριανή, Βύρωνα, Ν. Ιωνία, Ν. Κόσμος,
Καλλιθέα, Νίκαια/Κοκκινιά, Πειραιάς, Δραπετσώνα
=> οι πλειοψηφία των νεκρών της Αντίστασης

- ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ + ΚΑΤΟΧΗ ⇔ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ
- ΜΠΛΟΚΑ 1944 ...Στις Προσφυγουπόλεις/
Παραγκουπόλεις => ΠΡΟΠΥΡΓΙΑ ΤΗΣ
ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ
- ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ
- Π.χ. **Ανάπηροι Αλβανικού Μετώπου**

(1.300 αιχμαλωτίστηκαν στο Χατζηκώστα- 250 περίπου εκτελέστηκαν το 1944- Ρόλος Ελληνικής Βασιλικής Χωροφυλακής=> τους παρέδιδαν στους Ναζί προς εκτέλεση...)
Πηγή: 14 Ιστορίες Αντίστασης (Η Αθήνα Ελεύθερη: 12 Οκτ. 1944, Κατάλογος Έκθεσης, 2018)

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

πατήστε πάνω σε ένα σημείο του χάρτη για περισσότερα

Τα «στέκια» της μαύρης αγοράς

Την περίοδο της Κατοχής τα καταστήματα στις στοές του...

Μέρλιν 6. Η έδρα της Γκεστάπο

Κομαντ
Φρουρ

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας

«Φωτογραφία από το Δημαρχείο Χαϊδαρίου.

Οι νεοναζί απειλούν ότι θα ξανανοίξουν τα στρατόπεδα, όπως στη Γερμανική Κατοχή με το «ΜΠΛΟΚ15». Το αίτημα το «ΜΠΛΟΚ15» να γίνει Μνημείο της Εθνικής Αντίστασης γίνεται επίκαιρο όσο ποτέ άλλοτε...»

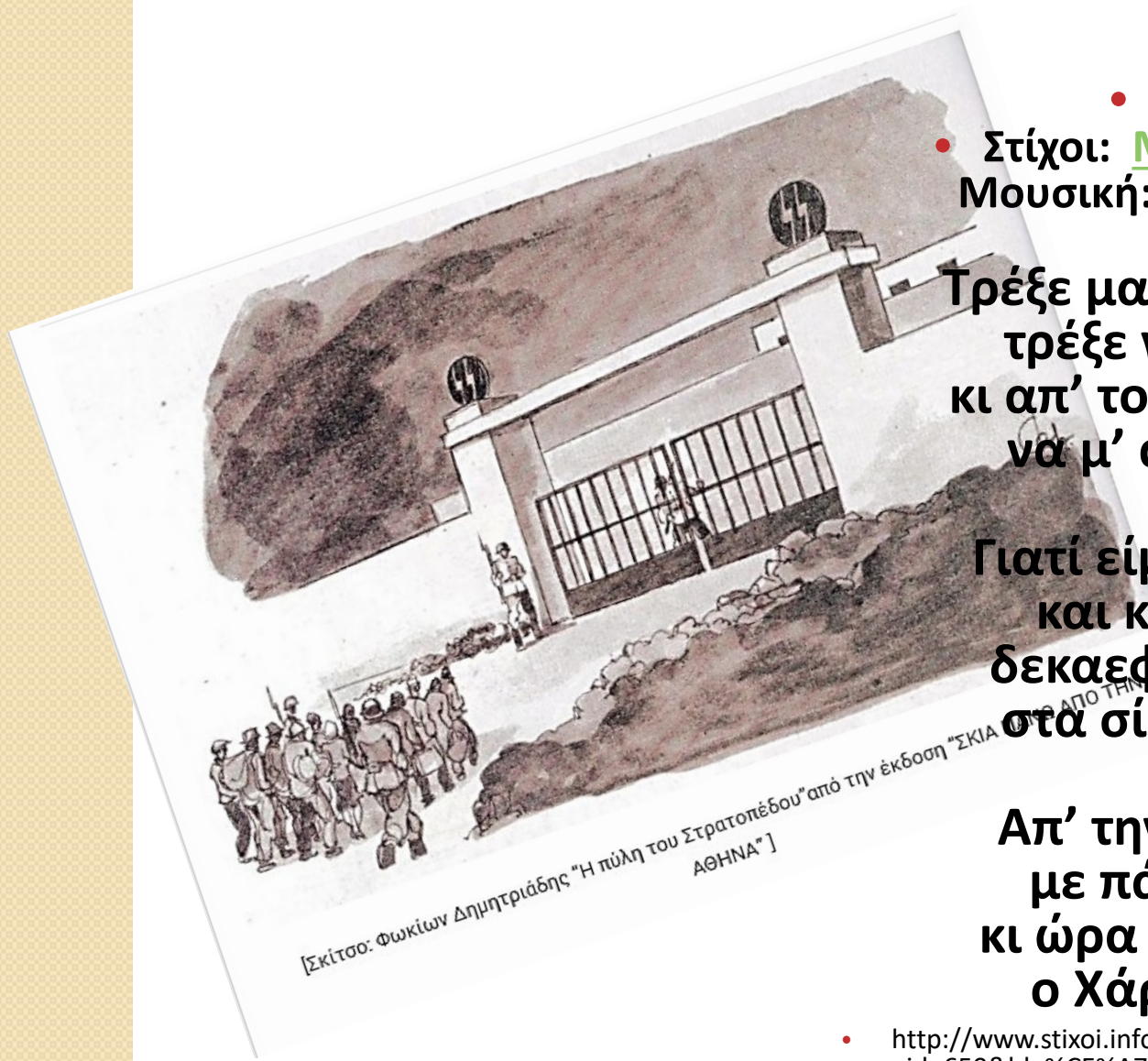

http://xpolis.blogspot.gr/2014_05_01_archive.html

Μπλοκ 15 – Στρατόπεδο Χαϊδαρίου 1943-1944

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας

[Σκίτσο: Φωκίων Δημητριάδης "Η πύλη του Στρατοπέδου" από την έκδοση "ΣΚΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ"]

- Το Χαϊδάρι
- Στίχοι: Μάρκος Βαμβακάρης
Μουσική: Στέλιος Βαμβακάρης

**Τρέξε μανούλα όσο μπορείς
τρέξε για να με σώσεις
κι απ' το Χαϊδάρι μάνα μου
να μ' απελευθερώσεις**

**Γιατί είμαι μελλοθάνατος
και καταδικασμένος
δεκαεφτά χρονών παιδί
στα σίδερα κλεισμένος**

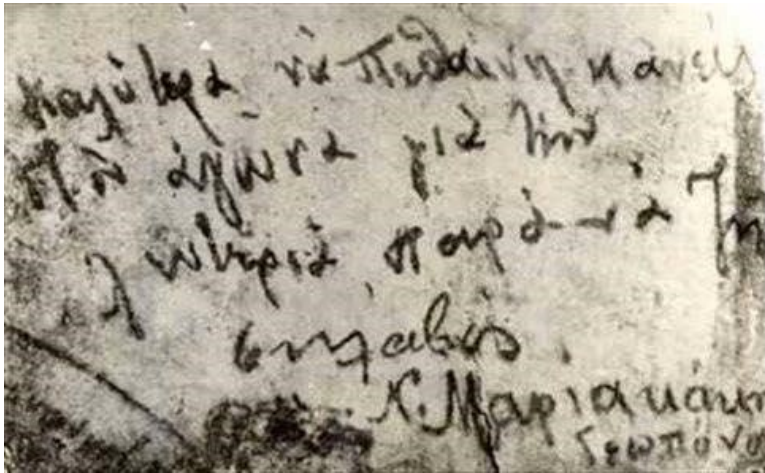
**Απ' την οδό του Σέκερη
με πάνε στο Χαϊδάρι
κι ώρα την ώρα καρτερώ
ο Χάρος να με πάρει**

- http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=details&song_id=650&hl=%CE%A7%CE%B1%CE%AF%CE%B4%CE%AC%CF%81%CE%B9

Σκοπευτήριο Καισαριανής Εμβληματικός Τόπος Εθνικής Αντίστασης

Σκοπευτήριο Καισαριανής

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Τὴν 27)4)1944 κομμουνιστικαὶ συμμορίαι παρὰ τοὺς Μολάους κατόπιν μιᾶς ἐξ ἐνέδρας ἐπιθέσεως ἐδολοφόνησαν ἀνάνδρως ἕνα Γερμανὸν στρατηγὸν καὶ 3 συνοδούς του. Πολλοὶ Γερμανοὶ στρατιῶται ἐτραυματίσθησαν.

Ὡς ἀντίποινα θὰ ἐκτελεσθῆ:

1) ὁ τυφεκισμὸς 200 κομμουνιστῶν τὴν 1)5)1944,

2) ὁ τυφεκισμὸς ὅλων τῶν ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους θὰ συναντήσουν τὰ γερμανικὰ στρατεύματα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μολάοι πρὸς τὴν Σπάρτην ἔξωθεν τῶν χωρίων.

Ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ κακουργήματος τούτου Ἕλληνες ἐθελονταὶ ἐφόνευσαν αὐτοβούλως ἄλλους κομμουνιστάς.

Ὁ Στρατιωτικὸς Διοικητὴς Ἑλλάδος

Μέρλιν 6. Η έδρα της Γκεστάπο των SS και του αρχηγού τους Σιμάννα

- Το κτήριο κατεδαφίστηκε τη δεκαετία 1980
- Στους τοίχους σημειώματα με αίμα ετοιμοθανάτων αγωνιστών
- Σήμερα πολυκατάστημα ένα ανάγλυφο μια αναμνηστική πλάκα και μια αυθεντική πόρτα κελιού στην είσοδο

Μέρλιν 6- Υπηρεσίες Ασφαλείας & Αστυνομίας Γερμανικού Στρατού-Γκεστάπο

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας

Κοραή 4. Η Κομαντατούρα. Το Γερμανικό Φρουραρχείο

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας

Κοραή 4 : Υπηρεσίες Στρατού Κατοχής Kommandatur- υπόγεια κελιά

Η κομμαντατούρα - 1975

Στίχοι: Ξενοφώντας Φιλέρης
Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας

1. Γιώργος Ζαμπέτας

Όποιος περνούσε τη στοά
τον ήλιο χαιρετούσε
στο φρουραρχείο έμπαινε
το χάρο συναντούσε.

Τη σκάλα που κατέβαινε
είκοσι μέτρα βάθος
σκαλί σκαλί μαρμάρινο
και ανοιγμένος τάφος.

Στη Μέρλιν και στη Κοραή
χτυπάνε με ζωνάρια
και πάνω στη Καισαριανή
σκοτώνουν παλληκάρια.

Φέρτε έναν γέροντα παπά
με μύρα κι αγιαστούρα
να ξεπλυθεί η μυρουδιά
απ' την κομμαντατούρα.

Ρίχτε μια χούφτα βάλσαμο
δάκρυα για λουλούδια
και στα μπουντρούμια των Ες Ες
της λεβεντιάς τραγούδια.

Στη Μέρλιν και στη Κοραή
χτυπάνε με ζωνάρια
και πάνω στη Καισαριανή
σκοτώνουν παλληκάρια.

- <https://www.youtube.com/watch?v=-rJSVJ6Oo0>

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ' ΔΔΕ Αθήνας

ΣΑΛΤΑΔΟΡΟΙ

Το πιτσιρίκι - 1975

Στίχοι: Ξενοφώντας Φιλήρης
Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας

1. Γιώργος Ζαμπέτας

Αχ αυτό το πιτσιρίκι έχει βάλει σε μπελάδες,
έχει βάλει σε σκοτούρα όλη τη κομμαντατούρα.
Μέρα νύχτα το γυρεύουν να το πιάσουν για να μιλήσει
είκοσ' πέντε με τα κράνη, μάτι πια δεν έχουν κλείσει.

Ξέρω ένα πιτσιρίκι με λαγού περπατησιά,
εξυπνάδα Μωραϊτή, Μακεδόνα λεβεντιά.
Ξέρω ένα πιτσιρίκι που `χει αντρική καρδιά,
πονηριά Κεφαλλονίτη, Κρητικού παλικαριά.

Αχ αυτό το πιτσιρίκι το `σκασε απ' τη ταράτσα
που ήτανε φυλακισμένο μέσα στη κομμάντο πιάτσα.
Ο σκοπός ο Ιταλιάνος έκανε πως δεν κοιτούσε
όταν το πιτσιρικάκι κάτω στο κενό πηδούσε.

Ξέρω ένα πιτσιρίκι με λαγού περπατησιά,
εξυπνάδα Μωραϊτή, Μακεδόνα λεβεντιά.
Ξέρω ένα πιτσιρίκι που `χει αντρική καρδιά,
πονηριά Κεφαλλονίτη, Κρητικού παλικαριά.

Ο Φιφίκος - 1975

Στίχοι: Ξενοφώντας Φιλήρης
Μουσική: Γιώργος Ζαμπέτας

1. Γιώργος Ζαμπέτας

Σταδίου και Αμερικής άραζε το καμιόνι
για βραδινό συσσίτιο, κρέας με μακαρόνι.
Κι ένας Φρατέλος έβγαινε διανομή να κάνει
στο διπλανό φυλάκιο, σβέλτα και μάνι μάνι.

Βρε Φιφίκο, βρε Αλέκο, βρε Μενέλαε κουνήσου.
Κάνε ντου στον Ιταλιάνο κι ύστερα εξαφανίσου.
Σταδίου και Αμερικής άραζε το καμιόνι.

Τρεις φίλοι απ' τον Βύρωνα με τρύπιο παντελόνι
χωρίς να κάνουν σαματά κούρσεψαν το καμιόνι.
Και μύρισε, Θεούλη μου, ο δρόμος μακαρόνι
Σταδίου και Αμερικής, μέχρι Κολοκοτρώνη.

Βρε Φιφίκο, βρε Αλέκο, βρε Μενέλαε κουνήσου.
Κάνε ντου στον Ιταλιάνο κι ύστερα εξαφανίσου.
Τρεις φίλοι απ' τον Βύρωνα κούρσεψαν το καμιόνι.

Σφαγή του Αιγάλεω

(ή «Ολοκαύτωμα του Αιγάλεω» ή και «Μάχη του Πυριτιδοποιείου»)

Την **29η Σεπτεμβρίου 1944** και λίγες μόλις ημέρες πριν την αναχώρηση των γερμανών κατακτητών από τη χώρα (12/10/1944) **δολοφονήθηκαν** τουλάχιστον 65 άοπλοι κάτοικοι της συνοικίας Αγίου Γεωργίου Αιγάλεω, ενώ σύμφωνα με άλλες εκτιμήσεις ο αριθμός των νεκρών ανήλθε στους **150**.

Οι ναζιστικές δυνάμεις και οι ντόπιοι συνεργάτες τους απέκλεισαν το συνοικισμό του Αγίου Γεωργίου και επέτρεψαν την αποχώρηση μόνο κάποιων γυναικόπαιδων. **Τους άνδρες άνω των 15 ετών που εγκλωβίστηκαν στις κατοικίες τους, έβαλαν φωτιά και τους έκαψαν ζωντανούς.** Περίπου εκατό (100+) οικίες πυρπολήθηκαν και καταστράφηκαν ολοσχερώς.

Ως αιτία της σφαγής, αναφέρεται προηγηθέν επεισόδιο μεταξύ Γερμανών στρατιωτών και εμπροσθοφυλακής του Ε.Λ.Α.Σ., το οποίο είχε ως αποτέλεσμα πιθανό τραυματισμό ενός ή δύο Γερμανών αξιωματικών.

Σφαγή του Αιγάλεω

(ή «Ολοκαύτωμα του Αιγάλεω» ή και «Μάχη του Πυριτιδοποιείου»)

- Η επόμενη μέρα
- Την επομένη ημέρα (30-9-1944) και ενώ ο ΕΛΑΣ προχώρησε σε εγκατάσταση πολυβόλων για να αποτρέψει νέα ενδεχόμενη επιδρομή, 41 απανθρακωμένα πτώματα θάφτηκαν δίπλα στον Άγιο Σπυρίδωνα, εν μέσω θρήνων και οδυρμών των φίλων και συγγενών τους.
- Άλλοι νεκροί μεταφέρθηκαν για ταφή στο Γ΄ Νεκροταφείο και μερικοί ακόμη στον Άγιο Βασίλειο Περιστερίου.

Μνημείο Εκτελεσθέντων Πολιτών Δήμου Αιγάλεω (29.09.1944), 2010
Γ΄ Νεκροταφείο Αθήνας, Γλύπτης :
Χάρης Λαλές (1952 –)

Ιωάννα Δεκατέρη, γπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ΄ΔΕ Αθήνας

Σφαγή του Αιγάλεω

(ή "Ολοκαύτωμα του Αιγάλεω" ή και "Μάχη του Πυριτιδοποιείου")

6 Ιουλίου 1944 : Το Μπλόκο του Περιστερίου

- <http://www.ert.gr/eidiseis/ellada/kinonia/to-mploko-ton-germanon-kai-ton-synergaton-toys-sto-peristeri/>

Το Μπλόκο του Περιστερίου- 6 Ιουλίου 1944

- Ήταν 6 Ιουλίου 1944, όταν οι Γερμανοί ναζί, μαζί με ντόπιους συνεργάτες τους, έστηναν το Μπλόκο στο Περιστερί. Συνολικά 4.000 Γερμανοί, ταγματασφαλίτες και χωροφύλακες περικύκλωσαν την περιοχή, ενώ έστησαν έναν τηλεβόα, με τον οποίο καλούσαν τον κόσμο να συγκεντρωθεί, αλλιώς όποιον έβρισκαν να κρύβεται θα τον εκτελούσαν επιτόπου.
- Συνολικά 180 συλλήψεις έγιναν στο Μπλόκο και άλλους τους πήγαν στο Γουδή και άλλους στο Χαϊδάρι, ενώ και στις δύο περιπτώσεις βασανίστηκαν και ορισμένοι δολοφονήθηκαν από τους κατακτητές. Από το Χαϊδάρι έστειλαν 124 στη Γερμανία, εκ των οποίων επέστρεψαν το 1945 μόλις 19.
- Στην περιοχή του Λόφου Αξιωματικών συγκεντρώθηκαν περίπου 5.000 κόσμος. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο Λιγνιτωρυχείο του Άη Βασίλη, κρύφτηκαν αρκετοί και ειδικά εκεί, υπήρχε σημαντική αντιστασιακή δραστηριότητα και ισχυρές οργανώσεις του ΕΑΜ.
- Στο πλευρό των κατακτητών βρέθηκε ο γνωστός τόσο από το ρόλο του στο Μπλόκο της Καλογρέζας, αλλά και σε άλλες αντίστοιχες δραστηριότητες συνταγματάρχης Ι. Πλυτζανόπουλος, αρχηγός των Ταγμάτων Ασφαλείας, όπως και ο στρατηγός Αλέξανδρος Λάμπου, αρχηγός της Ειδικής Ασφάλειας και άλλοι γνωστοί καταδότες και συνεργάτες των Γερμανών.
- Σήμερα στο Λόφο Αξιωματικών, ένα λιτό μνημείο θυμίζει το Μπλόκο και όσους έχασαν τη ζωή τους στον αγώνα ενάντια στους κατακτητές.

ΜΝΗΜΕΙΟ ΜΠΛΟΚΟΥ ΚΟΚΚΙΝΙΑΣ

- Διαμάχη στη χρήση Δημόσιου Χώρου
- Διαστρωμάτωση και ιστορίας, μνήμης και μνημόνευσης,
- Επιβολή κυρίαρχης ιδεολογίας
- Σύνδεση παρελθόντος – παρόντος
- Αντίσταση στην κυριαρχία του «όγκου» της Μητρόπολης Νικαίας

<https://sinialo.espiv.net/%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CF%84%CE%AF-%CF%80%CF%81%CE%AD%CF%80%CE%B5%CE%B9-%CE%BD%CE%B1-%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B5%CE%B4%CE%B1%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%AF-%CE%B7-%CE%BC%CE%B7%CF%84%CF%81%CF%8C%CF%80/>

<http://www.avgi.gr/article/10812/8355948/e-diekdikese-tes-demosias-mnemes-sten-kokkinia>

Σας ευχαριστώ ...

Ιωάννα Δεκατρή, Υπ. Πολιτιστικών
Θεμάτων Γ'ΔΔΕ Αθήνας